

08.01.2021

POL-2020-72222

Sisäministeriö

Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen lausunto

Sisäministeriössä on valmisteltu virkamiestyöryhmän mietintö, joka sisältää luonnoksen hallituksen esitykseksi laiksi Puolustusvoimien virka-avusta poliisille sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Esityksen keskeisin tavoite on selkeyttää ja ajantasaistaa toimivaltuussääntelyä, joka koskee puolustusvoimien voimankäyttöä sisältävän virka-avun antamista poliisille niin, että sillä voidaan paremmin vastata turvallisuusympäristön muuttuneisiin vaatimuksiin. Niin sanotun tavanomaisen virka-avun osalta turvallisuusviranomaisien välillä on vakiintuneet ja toimiviksi todetut käytännöt, joihin ei esityksessä ehdoteta muutoksia.

Ehdotettu laki sisältäisi nykyistä täsmällisemmät säännökset virka-avun antamisen edellytyksistä ja virka-apua koskevasta päätöksenteosta. Laissa säädettäisiin myös virka-apupäätöksen toimeenpanosta sekä poliisin ja Puolustusvoimien toimintojen yhteensovittamisesta virka-aputilanteessa. Ehdotetussa sääntelyssä olisi kyse poliisille kuuluvien tehtävien suorittamisesta poliisijohtoisesti.

Länsi-Uudenmaan poliisilaitos pitää ehdotuksia kannatettavina. Poliisilaitoksella on seuraavia pykäläkohtaisia muutosehdotuksia.

Päätöksenteko vaativassa virka-avussa 9 §

Poliisilaitos kannattaa ehdotettua 9 §:ään otettavaa päätöksentekomenettelyn A-vaihtoehtoa. Kiiretilanteissa päätöksentekotasona voisi olla ehdotuksen mukaisesti pääesikunta, jolle virka-apupyynnön voisi tehdä Poliisihallitus. Poliisilaitoksen arvion mukaan päätöksen tekemistä kiireellisenä edellyttää myös se, että päätöksen täytäntöönpano vie oman aikansa ennen kuin se saavuttaa poliisi yleisjohtajan. Jokaisessa vaiheessa kulunut aika vaarantaa poliisin mahdollisuuksia toimia niin ajoissa, että teko voidaan estää tai keskeyttää. Sama kiireellisyysvaatimus koskee myös esteen poistamista. Pyyntöä koskevan päätöksentekotason siirtäminen keskusvirastotasolle turvaa parhaiten valmistelussa olevan tavoitteen, jonka mukaisesti arviottiin niitä keinoja, joilla päätöksenteon vaatimaa aikaa voitaisiin tiivistää niin, että toimivaltaiset viranomaiset ehtisivät virka-apua käyttämällä puuttumaan käsillä olevaan vakavaan rikokseen oikea-aikaisesti.

Poliisin päätöksenteko voimakeinojen käyttämisestä virka-aputilanteessa 13 §

Esityksessä on jäänyt liian vähälle huomiolle se, että vaativan sotilaallisen virka-avun antamisessa ja sen täytäntöönpanossa voi tulla esille tilanne, jossa yleisjohtaja joutuu tilanteesta lisätietoja saatuaan arvioimaan, voiko hän antaa käskyä virka-apua antavalle Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen suorittavalle yksikölle, jos hän katsoo, ettei sitä voida antaa vaarantamatta sivullisia. Tämä voi tulla esille esimerkiksi rikoslain 34 luvun 11 §:ssä tarkoitetuissa aluskaappaustilanteissa. Aluksia kaapatessa tekijätaholla tarkoituksena voi lisäksi olla käyttää alusta terroristisen teon tekemiseen ja kohdistaa teko valtion ylimpään johtoon huolimatta siitä, että aluksessa on matkustajina muita ihmisiä.

Vahingonkorvaus 15 §

Pykäläehdotuksen mukaan virka-avun antamisen yhteydessä pakkotoimenpiteestä sivulliselle henkilölle aiheutuneiden vahinkojen korvaamiseen sekä Puolustusvoimille aiheutuneiden esinevahinkojen korvaamiseen valtion varoista sovelletaan mitä poliisilain 8 luvussa säädetään valtion vahingonkorvausvastuusta.

Poliisilaitos ehdottaa harkittavaksi ainakin vaativan sotilaallisen virka-avun osalta, että vahingonkorvausasian käsittely olisi päätöksentekotason eli virka-apua pyytävän viranomaisen tasolla. Tämä tarkoittaisi kiiretilanteissa tehdyissä pyynnöissä Poliisihallitusta ja muissa tilanteissa sisäministeriötä. Sotilaallisen voimankäytön virka-apua koskevat asiat ovat vahingonkorvausasioina niin laajoja ja poikkeuksellisia, että valtion korvausvastuusta päättämistä ei voida jättää alueellisesti toimivaltaiselle paikallispoliisille. Paikallispoliisin mahdollisuudet käsitellä ja ratkaista laajoja ja kustannuksiltaan suuria vahingonkorvauksia on kuitenkin rajoittunut sen omaan tavanomaiseen toimintaan ja siinä syntyneiden vahinkojen korvaamiseen.

Poliisipäällikkö Timo Saarinen

Apulaispoliisipäällikkö Kimmo Markkula

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 08.01.2021 klo 09:27. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaa-
mosta.